

La pedra del Gra de Fajol

Un pastor de Setcases guardava el ramat al cim de Gra de Fajol, quan un capvespre vegé venir un home amb un farcell a l'esquena, que poc a poquet s'anava acostant rebuscant tots els racons. Era un gavatx de l'Auvèrnia. Després de saludar el pastor, li preguntà si sabia una pedra grossa, estranya, on hi havia una espècie d'A o de triangle. Com era cap al vespre, el pastor li contestà que tancaria el ramat a les cledes, i que li semblava haver vist una pedrassa que deuria esser la que el gavatx buscava, i l'ajudaria a cercar-la.

Efectivament, després de cercar una miqueta, trobaren la famosa pedra. Ja era fosc. El francès es tragué un llibre de l'infern del gec; encengué un llum de ganxo de tres becs que donava un resplendor verdós; llegí quelcom que el pastor no entengué. I, de sobte, s'oí una fressa com d'esllavissada, obrint-se la pedra pel mig, deixant pas a una obertura que conduïa a una bauma. Tot examinant la cova, trobaren arraconat un piló de pèsols, i el francès digué al pastor:

«—Fica-te'n alguns grapats als sarró, que en tindràs per al manyac.»

I el pastor ho va fer.

[es repeteix l'operació dues vegades més, amb fesols i faves, respectivament. En acabat, surten i s'acomoden.]

L'endemà, en despenjar el sarró per donar al manyac pèsols, fesols i faves, el pastor tingué una sorpresa inexplicable: els pèsols s'havien tornat quartos, els fesols, plata, i les faves, dobles de cinc duros.

Admirat a la vista de semblant espectacle, se n'anà cap al lloc de la famosa roca i, veient que no podia remoure-la tot sol, cridà altres pastors. I tampoc li fou possible: per tombar aquella pedra almenys feien falta vint homes de molta força.

Llavors un d'ells baixà a Setcases, explicà el fet i en pujaren una colla, entre ells el mestre i el secretari del poble. El pobre mestre prou que buscava una bona sort, puix era sec com un misto i de farts de gana cada setmana en patia.

Allà al cim del Gra de Fajol feren el pacte de que es repartirien les granes com a bons germans, però en quant a les faves les comptarien una per una, i si resultava un pic desigual, aquest seria del pastor descobridor del meravellós succés. Començaren a alçar la roca amb parpals i manuelles i no podien aconseguir altra cosa que fer-la remoure una mica. Redoblaren els esforços i, posant-se ben ordenats, començaren a cridar «Au, va!, Au, va!...» i poc a poc amb grans treballs assoliren alçar-la d'un costat, però no tombar-la encara, ni veure el forat que conduïa a les coves del gra. Esllenegats com estaven, hi tornaren una vegada més i, fent un suprem esforç, a l'últim la tombaren pel costat que volien.

No trobaren cap porta ni cap forat com es pensaven. Hi vegeren una altra pedra vint vegades més grossa que la que havien arrancat; i en la part de sota, el secretari de Setcases obrí un rètol en la roca arrancada que, una vegada fregat i tret la terra, deia així:

“Gràcies a Déu que m’han tombat,
tant de temps que estava d’aquest costat.”

Josep Berga i Boix. Publicat a *El Deber*, Olot.